

Dr hab. Leszek Sobkowiak
Prof. nadzw. UWr
Instytut Politologii
Wydział Nauk Społecznych
Uniwersytet Wrocławski

Wrocław, dnia 3 kwietnia 2018 r.

Opinia

w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Arturowi Lasce

Habilitant ukończył studia wyższe na Wydziale Humanistycznym Akademii Bydgoskiej, broniąc pracę magisterską pn. „Idea zrównoważonego rozwoju we współczesnej polityce” i uzyskując tytuł magistra politologii (2002 rok). W 2008 roku obronił rozprawę doktorską pn. „Idea sprawiedliwości społecznej w dyskursie tranzycji systemowej w Polsce”, uzyskując stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Rada Naukowa Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego podjęła uchwałę o wyróżnieniu tej rozprawy. W latach 2002 – 2009 Habilitant pracował na stanowisku asystenta w Instytucie Nauk Politycznych Akademii Bydgoskiej (od 2005 roku Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego), gdzie w 2009 roku został zatrudniony na stanowisku adiunkta, w Zakładzie Teorii Polityki. Poza macierzystym Uniwersytetem, dr Artur Lasca pracował na stanowisku wykładowcy w Grudziądzkiej Szkole Wyższej (2009-2010) oraz w Wyższej Szkole Demokracji w Grudziądzu (2011–2014).

I. Ocena osiągnięcia naukowego

Osiągnięciem naukowym Habilitanta – w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki - jest monografia pn. „Teoria polityki. Próba ujęcia integralnego”, wydana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w 2017 roku (s. 324).

Monografię tę oceniam bardzo wysoko ze względu na jej walory merytoryczne i metodologiczne, nowatorstwo i erudycyjny charakter.

Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia i bibliografii (godna podkreślenia jest jej objętość - zawiera około 470 monografii i opracowań oraz około 130 artykułów i studiów). Wstęp przynosi prezentację i uzasadnienie teoretycznych i metodologicznych założeń monografii (założenia te zostaną rozwinięte w pierwszym rozdziale), jej celów oraz struktury, zawierającej rozważania nad istotą, specyfiką, kontekstami i wymiarami polityki. Habilitant podejmując tytułową kwestię – próbę budowy integralnej teorii polityki, podkreśla potrzebę przewyższenia ograniczeń poznawczych, związanych z istniejącym nie tylko w politologii zjawiskiem preferowania konkretnego podejścia teoretyczno-metodologicznego, przy jednoczesnym niedocenianiu bądź odrzucaniu intelektualnego dorobku innych. Swoiste „zamykanie się” w ich ramach, utrudnia bądź niekiedy wręcz nie pozwala na zrozumienie i satysfakcjonujące wyjaśnienie społecznego świata. Rzeczywistość społeczna - w wymiarze jednostek, grup społecznych, społeczeństwa jako całości, organizacji, instytucji, ich funkcji itd. - jest zbyt skomplikowanym fenomenem, by poddać się wyjaśniającej mocy jedynie danego paradygmatu. Jej złożony, wieloaspektowy, kontekstowy, procesualny itp. charakter, zwykle „skazuje” zatem wąskie podejścia badawcze, na efekty fragmentaryczne, o ograniczonym poznawczo zakresie.

Jednocześnie Habilitant nie kwestionuje oczywistego przecież w rozwoju nauki, w tym politologii, pluralizmu orientacji badawczych i znaczenia ich dorobku. Postuluje jednakże traktowanie ich narracji wyjaśniających fenomen człowieka, społeczeństwa, polityki itd. jako „dopełniających się”. W konsekwencji naturalne staje się odwołanie Autora do wiedzy z zakresu nauk humanistycznych, społecznych i przyrodniczych, w tym między innymi filozofii, antropologii, socjologii, psychologii, prymatologii, neuronauki, kognitywistyki.

Podstawą wywodów są założenia o polityce jako wytworze kultury i ludzkiej biologii. Poznanie człowieka, wyjaśnienie jego właściwości wymaga podejścia interdyscyplinarnego zarówno przez uwzględnienie wielości obszarów wiedzy i teorii, jak i obecnych w nich orientacji metodologicznych. Jego funkcjonowanie warunkowane jest czynnikami biologicznymi, genetycznymi, materialnymi, psychicznymi, intelektualnymi, emocjonalnymi, aksjologicznymi itd. Człowiek jako istota charakteryzująca się psychofizyczno-społeczną jednością, a zarazem byt determinowany przez czynniki zewnętrzno-podmiotowe, swoją aktywnością wytwarza siebie samego, relacje społeczne, zbiorowe formy życia społecznego, w tym politykę.

Przyjęcie przez Habilitanta teorii integralnej jako perspektywy badawczej, warunkuje cel monografii określony jako „próba wyodrębnienia i zrozumienia istoty polityki na tle innych sfer ludzkiej aktywności” (s. 16). Oznacza to zarazem wybór holistycznej

perspektywy badawczej, wymagającej między innymi nie opozycyjnego, przeciwnego, lecz komplementarnego podejścia do istniejącej w nauce wielości dyscyplin, paradygmatów, teorii i metod badawczych. Oczywisty metodologiczny i merytoryczny pluralizm w nauce o polityce i szerzej – w naukach społecznych i humanistycznych, nie jest w tym ujęciu przeszkodą w budowaniu teorii polityki. Wymaga wszakże od badacza głębokiego, systematycznego, krytycznego poszukiwania i konstatowania relacji między nimi – ich obszarami, sposobami wyjaśniania rzeczywistości społecznej, politycznej, efektami poznawczymi itd. Należy jednak rozważyć prawdopodobieństwo, że dowodzenie komplementarności nie będzie możliwe w przypadku niektórych odległych, radykalnie przeciwnych ujęć teoretycznych i metodologicznych.

Podejście zintegrowane, holistyczne stanowi wszakże szansę na uporządkowanie skarbnicy rozproszonej - „monodyscyplinarnej” i „monotematycznej” - wiedzy o człowieku i społeczeństwie, oraz na podjęcie ambitnego zadania sformułowania ogólnej teorii polityki. W konsekwencji, Habilitant podjął próbę uniwersalistycznego oglądu polityki – określenia, wskazania tego, co wspólne, ogólne, powtarzalne w społecznej historii ludzkości, oraz tego, co specyficzne, oryginalne w węższych ramach czasowych, typowe dla pewnych epok czy etapów procesu historycznego, mające przygodne, konkretno-historyczne postaci.

Spełnieniu przyjętych celów badawczych ma służyć adekwatna wobec problematyki procedura badawcza, zawierająca między innymi: strukturyzację „całościowego obrazu analizowanego zagadnienia” z wykorzystaniem podejścia hipotetyczno-dedukcyjnego; syntezę „poziomów analizy różnych obszarów rzeczywistości społeczno-kulturowej, a także gatunkowych uwarunkowań życia człowieka”, pozwalającą „na stworzenie ogólnego modelu eksplanacji”; „połączenie modelu dedukcyjno-nomologicznego z interpretacją humanistyczną”, umożliwiające „wyjaśnienie obiektywnych i subiektywnych uwarunkowań polityki”; analizę polityki w kontekście procesu historycznego, co umożliwia „przyczynowe i funkcjonalne wyjaśnienie genezy oraz ewolucji form polityki”; i wreszcie, „zrekonstruowanie struktury motywacyjnej” ludzkich działań, wraz z wyjaśnieniem właściwości tych motywacji (s.18).

Należy podkreślić, że tę procedurę badawczą Habilitant kompetentnie i konsekwentnie zastosował w rozprawie habilitacyjnej.

Pierwszy rozdział monografii - „Istota polityki” - precyzuje fundamentalne dla pracy założenia metateoretyczne, będące podwalinami konstruowanej przez Habilitanta integralnej teorii polityki. Odnoszą się one do określenia natury i możliwości badania

rzeczywistości społecznej w kontekście ontologicznych i epistemologicznych założeń naturalizmu i antynaturalizmu, i idąc dalej – modeli analityczno-empirycznego i interpretacjonistycznego, holistycznego i indywidualistycznego, racjonalnego i irracjonalnego charakteru ludzkich działań, znaczenia tego, co obiektywne i tego, co subiektywne w funkcjonowaniu człowieka i zbiorowości społecznych itd. Autor podkreśla zarazem konsekwencje kulturowej determinacji poznania rzeczywistości społecznej, mechanizm osobniczej percepcji tej rzeczywistości i interpretacyjny charakter ustaleń, które upowszechniane w społecznej przestrzeni stają się jej obiektywnymi składnikami. Swoistą puentą tego stanowiska jest przekonanie, iż „poznanie rzeczywistości społecznej możliwe jest przy założeniu, że jest ona czymś, co jest wspólne dla wielu ludzi, leży między nimi, oddziela ich i łączy, ukazując się każdemu inaczej i dając się refleksyjnie uchwycić tylko o tyle, o ile ludzie mogą mówić o tym i dzielić się swoimi punktami widzenia” (s. 38). Zapowiada ono niezmiernie ważną rolę subiektywnej (psychicznej, świadomościowej, emocjonalnej, motywacyjnej, aksjologicznej itp.) sfery rzeczywistości społecznej w realizacji eksplanacyjnej funkcji nauki, w tym tworzeniu integralnej teorii polityki.

W dalszej kolejności Autor rozlegle dookreśla podłoże następnych rozdziałów pracy, rozstrzygając wielorakie dylematy pojęciowe, teoretyczne i metodologiczne. Krytycznie analizuje poznawczą zawartość wielu obecnych w literaturze przedmiotu badań, teorii/koncepcji interpretujących właściwości homo sapiens, wydobywając z nich te, które współtworzą integralną perspektywę. Przede wszystkim chodzi tutaj o wyjaśnienie sensu nie tylko formuły „człowiek jako istota społeczna”, ale przede wszystkim formuły „człowiek jako istota polityczna”, przez interpretację związków między wpływami kulturowych i biologicznych (genetycznych) czynników funkcjonowania człowieka oraz przez przyjęcie tezy o naturalnej, biologicznej, środowiskowej, społecznej – związanej z ewolucją człowiekowatych, w tym ewolucją mózgu i myślenia - genezie relacji i zachowań określanych mianem polityki.

Kształtowanie się relacji międzyludzkich (opartych na wymianie dóbr, agresji, przemocy, egoizmie, altruizmie, wartościach, empatii, nagrodach, karach itd.) u swego podłoża miało potrzeby jednostek i obiektywną konieczność ich współpracy (współdziałania zgodnego i niezgodnego), jako fundamentalnego warunku biologicznego przetrwania, istnienia, dalej idąc - rozwoju jednostek i zbiorowości ludzkich (stanowi to odwołanie do sensu pierwszego i drugiego prawa biologicznego). Konsekwencją powyższego stanowiska jest przekonanie o tym, że „życie i jego ochrona w najszerszym tego sensie, czyli zarówno biologicznym, jak i kulturowym, składa się na pierwotną motywację polityczną”, będącą

odповідzią na niezdolność jednostek do samodzielnego przetrwania, a zarazem prowadzącą przez ich współpracę do stopniowego wytworzenia różnych form życia zbiorowego - zbiorowości, grup, społeczeństwa, związków, struktur, w końcu organizacji w postaci państwa. Nadrzędnymi czynnikami kreacyjnymi stają się zatem wspólne potrzeby, „konieczność wspólnego wytwarzania i ochrony materialnych dóbr gwarantujących egzystencję” oraz „subiektywne poczucie bezpieczeństwa jako pewnego ładu i porządku”(s. 58). Zdaniem Autora, powyższe uwagi określają naturalną, niezmienną na przestrzeni dziejów istotę polityki, jej powtarzalne mechanizmy, natomiast tym, co w niej zmienne, przygodne, są jej formy i treści – warunkowane ewoluującymi czynnikami społeczno-kulturowymi.

Autor podkreśla dynamiczny - w tym progresywny i regresywny - charakter kulturowej ewolucji form i działań zbiorowości ludzkich, czemu towarzyszyły procesy kształtowania się i zmiany wzorców interakcji społecznych - opartych na więziach pokrewieństwa, etnicznych, zasadzie wzajemności, osobistym autorytecie przywódców, egalitaryzmie, potrzebie koordynacji życia zwiększających się w wymiarze ilościowym i strukturyzujących się zbiorowości, formalizacji/instytucjonalizacji tych interakcji, depersonalizacji władzy, rozwoju funkcji administrowania, utrwalenia się strukturalnych sprzeczności i konfliktów itd. Ewoluowały także zasady i mechanizmy kontroli zachowań ich członków oraz działań wobec zbiorowości/podmiotów obecnych w otoczeniu społecznym - ich swoisty wachlarz obejmował różne postaci współpracy, kompromisów i walki, włącznie ze stosowaniem przemocy jako instrumentu ładu i bezpieczeństwa, ale także jako konsekwencji międzypodmiotowej wrogości prowadzącej do regresu, destrukcji itd.

Wreszcie Habilitant podejmuje rozważania nad skomplikowanym zagadnieniem sensu pojęć oraz delimitacji polityki i polityczności. Habilitant krytycznie analizuje rozpowszechnione w politologii stanowiska jako nie odnoszące się do istoty polityki i polityczności (między innymi ujęcia: kratocentryczne, jako sztuki rządzenia, działania państwa). Za podstawę dalszej analizy przyjmuje (i zarazem redefiniuje) socjocentryczne rozumienie polityki – oparte między innymi na uznaniu pierwotnej motywacji politycznej, czyli potrzebie ochrony życia i potrzebie bezpieczeństwa: „układ interakcji społecznych, z reguły przyjmujących postać władczą których istota sprowadza się do kreacji, ochrony, dystrybucji dóbr publicznych i zasobów wspólnych” (s. 81). Jednocześnie charakter tworzonej teorii powoduje obecność wielu innych, zależnych od rozpatrywanych kontekstów określeń polityki: „mechanizm metaregulacji, determinujący funkcjonowanie poszczególnych dziedzin życia, ale i harmonizujący oraz koordynujący ich współzależność” (s. 105); „społeczno-kulturowy wytwór człowieka implikowany jego naturalnymi

możliwościami, ale i potrzebami oraz ograniczeniami” (s. 109). Polityka i polityczność są zatem naturalnym, pierwotnym, obiektywnie istniejącym składnikiem relacji międzyludzkich, z kolei konkretne sposoby, formy, treści jej przejawiania się, „stanowią wypadkową wzajemnych sprzężeń między aktywnością indywidualnych podmiotów a oddziaływaniem struktur organizacyjnych i norm” (s. 82).

Dopełnieniem powyższego jest uwzględnienie aspektu aksjologicznego: potrzebom, celom, działaniom i ich skutkom ludzie zawsze nadawali pewne znaczenie, sens, oceny, wartości związane z ich świadomością, percepcją, wiedzą, emocjami itp. Naturalnym zjawiskiem jest tutaj z jednej strony zróżnicowanie, sprzeczność, konflikt treści oraz zróżnicowanie interpretacji rzeczywistości społecznej i jej elementów przez poszczególne systemy wartości obecne w przestrzeni społecznej i politycznej, z moralnością włącznie. Z drugiej strony, ich rolą jest określanie aksjologicznych ram ładu społecznego, uzasadnianie danych systemów, nadawanie sensu kierunkom i celom działań. Habilitant podkreśla aksjologiczne zakorzenienie polityki, która stale generuje napięcia ideowe, a każdy element praktyki społecznej ma swój aksjologiczny kontekst. W konsekwencji, fundamentalna kwestia kreacji, ochrony oraz dystrybucji dóbr publicznych i zasobów wspólnych, podlega w ujęciu historycznym zmiennym, alternatywnym interpretacjom, przy czym zasadnicze znaczenie Autor przypisuje rodzącej różnorakie skutki praktyczne interpretacji wartości/normy sprawiedliwości.

Refleksje teoretyczne i metodologiczne rozbudowane w dalszych częściach monografii obejmują trzy ogólne zagadnienia. Są to rozważania i ustalenia dotyczące: specyfiki polityki (rozdz. II); kontekstów polityki, wyjaśnianych w czterech płaszczyznach - emocjonalnych i moralnych fundamentów podmiotowości politycznej, związku interesów i dyskursu aksjonormatywnego, dwóch kontekstów sprawiedliwości społecznej oraz perspektywy sfery publicznej (rozdz. III); oraz wymiarów polityki znajdujących wyjaśnienie w analizie treści i mechanizmów państwa jako związku politycznego, społecznego wymiaru polityki, form i motywów uczestnictwa politycznego oraz polityki jako sfery rządzenia (rozdz. IV).

Habilitant wnikliwie wyjaśnia te właściwości polityki i relacje między nimi, odwołując się do interpretacji obecnych w literaturze przedmiotu, krytycznie analizując ich treści, wskazując adekwatność i nieadekwatność pewnych ujęć wobec formułowanej teorii integralnej oraz proponując własne interpretacje. Bogata literatura, wielość metodologicznych, teoretycznych i empirycznych kwestii porządkowanych i rozstrzyganych przez Autora, skłania mnie do wskazania jedynie elementów

współtworzących integralną teorię polityki, wypełniających jej eksplanacyjny model, które określają specyfikę polityki.

Specyfika polityki analizowana jest w perspektywie jej relacyjności i teleologiczności, kontekstualności i subiektywności, procesualności i narracyjności oraz władzy jako centralnego instrumentu realizacji celów wynikających z istniejących relacji społecznych. Relacyjny charakter polityki Habilitant analizuje w dwóch postaciach: całokształtu stosunków społecznych oraz struktury i funkcjonowania aparatu władzy, z istotnością wzajemnych relacji instytucji władzy i obywateli. Zawiera zatem relacje międzypodmiotowe oraz aktywności w zakresie koordynacji i realizacji politycznych interesów uczestników polityki, które w modelowym ujęciu mogą być interpretowane w kategoriach gier o sumie zerowej i sumie dodatniej. Z kolei teleologiczność odnosi się do antycypacji skutków przyszłego działania, a jednocześnie wskazanie celu ma walor aksjologiczny i mobilizacyjny. Podkreśla się tutaj znaczenie - poza potrzebą zachowania życia - potrzeby życia satysfakcjonującego, czego warunkiem jest dostęp do określonych dóbr publicznych i zasobów wspólnych, który podlega różnym regułom i mechanizmom: od kooperacji, do rywalizacji i walki, w zależności od właściwości państwa i systemu politycznego, pozycji danego podmiotu itd. Idąc dalej, polityka jest metazjawiskiem połączonym z jednej strony wielorakimi zależnościami, sprzężeniami zwrotnymi z ekonomią, prawem, ideologią, kulturą itp. - przenikającym się z nimi, z drugiej strony, sama jest zjawiskiem wewnętrznie wielce złożonym, dynamicznym, niekiedy nieprzewidywalnym, żywiołowym, nasyconym wieloma różnorakimi podmiotami, strukturami, normami, funkcjami itd.

Habilitant uważa, że zasadniczym kontekstem polityki są procesy ideotwórcze determinujące takie wymiary polityki, jak struktura i proces polityczny, w tym procesy decyzyjne, warunkowane między innymi wartościami, w tym przyjętymi kryteriami sprawiedliwości. Aksjologiczne uwikłanie polityki wymaga z jednej strony analizy, a z drugiej – swego rodzaju dowartościowania dotychczas lekceważonego czy pomniejszanego, subiektywnego aspektu funkcjonowania ludzi, a zarazem włączenia go do treści teorii polityki. Symptomatyczne dla stanowiska Autora jest zdanie, iż „rzeczywistość polityczna istnieje... podwójnie, a mianowicie na zewnątrz i wewnątrz działającego podmiotu”, w jego świadomości (s. 110). Stąd kolejnym krokiem jest podjęcie rozstrzygnięć w kwestii właściwości podmiotowości, ostatecznie rozumianej jako swoista jedność dwóch elementów człowieka: świadomości i aktywności.

Podsumowanie

Rozprawa habilitacyjna dr. Artura Laski zasługuje na bardzo wysoką ocenę, ze względu na jej nowatorstwo, poziom merytoryczny i metodologiczny oraz erudycyjny charakter. Habilitant wykazał się dojrzałym warsztatem naukowym. Jego potwierdzeniem jest przedstawiona conceptualizacja problemu badawczego, sprecyzowanie i konsekwentne stosowanie podejścia metodologicznego, dyscyplina pojęciowa, uporządkowane i konsekwentnie prowadzone wywody oparte na rozległej wiedzy z zakresu wielu dyscyplin nauki, umiejętność formułowania i argumentacji własnego rozumienia i interpretowania badanych zjawisk i procesów. Praktycznie każde zagadnienie poddane zostało wnikliwej analizie w oparciu o bogatą, wielodyscyplinarną literaturę, z jednoczesnym krytycznym wobec niej podejściem.

Nie ulega wątpliwości oryginalny charakter rozprawy – stanowi ona jedną z niewielu w polskiej literaturze propozycji tak rozległego, właśnie integralnego ujęcia problematyki polityki: jej istotnościowych, procesualnych i faktograficznych, obiektywnych i subiektywnych, genetycznych, strukturalnych i funkcjonalnych, biologicznych i kulturowych itp. komponentów. Habilitant w satysfakcjonujący sposób zrealizował przyjęty cel badawczy. Nie otrzymujemy zatem kolejnej teorii „segmentowej”, odnoszącej się jedynie do pewnego obszaru, aspektu rzeczywistości. Jej walor jest ogólniejszy – można go określić jako uniwersalistyczny, obejmujący jeśli nie wszystkie (co zrozumiałe), to większość istotnych elementów rzeczywistości politycznej.

Przy tak szeroko zakrojonym projekcie badawczym trudno oczekiwać doskonałości rezultatu, bezdyskusyjności strukturyzacji złożonej i skomplikowanej rzeczywistości politycznej, pełnego, wyczerpującego wyjaśnienia jej elementów składowych, relacji, mechanizmów itd. Oceniając rozprawę należy pamiętać, że jest to autorski projekt Habilitanta, będący efektem jego percepcji rzeczywistości, opartej na naukowej samoświadomości.

Chciałbym zatem wskazać – w postaci sugestii – pewne kwestie, które moim zdaniem mogłyby znaleźć się w większym wymiarze w treści pracy. Po pierwsze, mam wrażenie, że w konstruowaniu integralnej teorii polityki niewystarczająco został uwzględniony – poza rozważaniami nad genezą polityki - konflikt (społeczny, polityczny) jako kategoria wyjaśniająca i jako realne zjawisko/proces, znacząco wpływające na strukturalne, funkcjonalne, normatywne, aksjologiczne itd. aspekty rzeczywistości, a zarazem potężny stymulator jej dynamiki i zmiany.

Po drugie, w rozważaniach nad bardzo ważną dla integralnej teorii polityki sferą subiektywną, jej uwarunkowaniami, dalej – nad psychiką, świadomością, procesami ideotwórczymi oraz nad podmiotowością polityczną, może warto byłoby włączyć kwestię socjalizacji (społecznej, politycznej) – jako mechanizmu naturalnego i kulturowego, intencjonalnego i względnie żywiołowego, kontrolowanego i niekontrolowanego kształtowania wiedzy, motywacji, moralności, wzorców zachowań ludzi itd. Socjalizacja (w tym edukacja) polityczna jest zatem jednym z zasadniczych regulatorów funkcjonowania jednostek, grup, społeczeństw, państw, reżimów politycznych, którego efekty w ciągły i czynny sposób współkształtują rzeczywistość - mogą przesądzać o stabilności/niestabilności, integracji/dezintegracji, legitymizacji/delegitymizacji itd. struktur społecznych i politycznych.

Po trzecie, z uwagami o socjalizacji, jej znaczeniu i efektach w kształtowaniu subiektywnej sfery, wiążą się media, zwłaszcza media elektroniczne, które od co najmniej kilkudziesięciu lat stały się znaczącymi uczestnikami narodowych i globalnych procesów nie tylko politycznych i które pełnią różnorakie – pozytywne i negatywne - funkcje polityczne. W zależności od kontekstu są to role informacyjne, perswazyjne, manipulacyjne, mobilizacyjne, „czwartej władzy”, instrumentu rządzenia, narzędzia walki z rządzącymi itd. O zakresie ich potencjalnych/realnych wpływów na struktury i działania polityczne oraz ciężarze możliwych skutków, niech świadczą przykłady z ostatnich lat wykorzystania internetowych mediów społecznościowych do oddziaływania na wybory prezydenckie w Stanach Zjednoczonych i Francji oraz referendum w Wielkiej Brytanii. Nie chodzi o epatowanie, lecz wskazanie mediów jako obiektywnie potężniejszego czynnika, mechanizmu współczesnej polityki.

II. Ocena aktywności naukowo- badawczej

1. Publikacje

Poza osiągnięciem naukowym, na dorobek naukowy Habilitanta składają się następujące **publikacje**: dwie monografie (Sprawiedliwość społeczna w dyskursie polskiej zmiany systemowej, 2011, s. 356; Teoria polityki. Wprowadzenie, I wyd., 2005, s. 235, II wyd., 2010, s. 286, współautor, udział w wymiarze 50%); cztery artykuły w czasopismach, w tym jeden w języku angielskim i jeden w języku rosyjskim; dziewiętnaście artykułów w

pracach zbiorowych; jedna praca zbiorowa pod redakcją oraz cztery prace zbiorowe pod współredakcją. Liczba cytowań według bazy Google Scholar - 37, index Hirscha – 3.

2. Projekty badawcze

Habilitant pełnił funkcję kierownika jednego projektu zespołowego (Wyzwania innowacyjności w sferze publicznej) oraz czterech projektów indywidualnych (Dyskursywna koncepcja polityki – analiza paradygmatu, Technokratyzacja polityki – uwarunkowania genetyczne i charakterystyka zjawiska, Technokratyzacja polityczna w kontekście dyskursywnej teorii polityki, Zjawiska polityczne w ujęciu integralnej teorii polityki).

3. Konferencje naukowe

W latach 2009 – 2017 Habilitant wziął udział 28 konferencjach naukowych, wygłosił 18 referatów, których tematyka dotyczyła między innymi teoretycznych i metodologicznych zagadnień teorii polityki, właściwości sfery publicznej, technokratyzacji polityki, demokracji, oraz prowadził 7 paneli tematycznych.

4. Współpraca naukowa z podmiotami zewnętrznymi

Habilitant współpracuje między innymi z Katedrą Neuropsychologii Klinicznej Collegium Medicum Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, kieruje współpracą zespołową z prof. dr hab. Olgą Nesterchuk z Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Moskwie, kierował pracą zespołową z zastępcą dowódcy Centrum Połączonych Sił NATO (2012).

5. Udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

Od 2007 roku Habilitant pełni funkcję członka redakcji, a od 2014 roku funkcję zastępcy sekretarza redakcji czasopisma „Świat Idei i Polityki”; pełni również rolę recenzenta ogólnopolskiego czasopisma „Teoria polityki”.

6. Nagrody

Działalność naukowa Habilitanta została doceniona trzema nagrodami Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego: nagroda indywidualna – 2008, dwie nagrody zespołowe – 2006 i 2012.

Podsumowanie

Aktywność naukową dra Artura Laski oceniam jednoznacznie pozytywnie. Jego zainteresowania badawcze i stojący na wysokim poziomie intelektualnym i warsztatowym dorobek piśmienniczy, koncentrują się w kilku obszarach. Podstawową publikacją „przedhabilitacyjną” jest monografia „Teoria polityki. Wprowadzenie” (współautorstwo i współredakcja), podejmująca fundamentalne zagadnienia roli i właściwości teorii w nauce o polityce, jej główne orientacje teoretyczno-metodologiczne, determinanty polityki i kluczowe kategorie analityczne. Wysoki poziom merytoryczny, przemyślana struktura treści i dobra narracja, spowodowały nie tylko pozytywne przyjęcie pracy w środowisku politologów, ale również jej włączenie do materiałów dydaktycznych na studiach politologicznych. Kolejny obszar to badania i artykuły na temat demokracji, jej agonistycznej i deliberatywnej odsłony, postpolityki, dyskursu jako wymiaru polityki, sfery publicznej jako kategorii analitycznej itd. Dalej idąc, Habilitant podjął badania nad zjawiskiem technokratyzacji, w jego politologicznym, teoretycznym i empirycznym wymiarze. Ich efektem były publikacje dotyczące determinant technokratyzacji polityki, technokratyzmu w kontekście teorii krytycznych, relacji populizmu i technokratyzacji polityki, przesłanek optymalizacji decyzji politycznych. Kolejnym polem badawczym jest problematyka innowacyjności społecznej i publicznej. Autor „przecierał szlaki” tej problematyki w nauce o polityce. Dokonał konceptualizacji pojęcia innowacyjności publicznej, traktując ją zarazem jako nową, oryginalną kategorię analityczną w politologii. Na płaszczyźnie bardziej empirycznej podjął także kwestię innowacyjności jako elementu przywództwa politycznego, składowej praktyki współczesnych miast oraz polityki lokalnej (łącznie pięć artykułów i dwie prace zbiorowe, współredakcja). Ostatni obszar badawczy, to zainicjowana, wyróżniona przez Radę Wydziału Humanistycznego UKW, pracą dokorską problematyka różnych aspektów sprawiedliwości społecznej (pięć artykułów). Warto podkreślić fakt, że wiele zagadnień, przemyśleń i interpretacji zawartych w powyższych publikacjach, zostało uwzględnionych w treściach rozprawy habilitacyjnej, co dowodzi kumulatywnego charakteru budowania politologicznej, w tym teoriopolitycznej świadomości Habilitanta. Pozytywną ocenę badań i naukowego piśmiennictwa, uzupełnia konferencyjna aktywność Habilitanta (18 referatów).

III. Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego

Dr Artur Laska realizował i realizuje bogate, różnorodne formy aktywności w powyższych trzech przestrzeniach, między innymi:

1. prowadzi seminaria dyplomowe (wypromowanie blisko pięćdziesięciu licencjuszy) oraz zajęcia z kluczowych przedmiotów politologicznych: Teorii polityki, Filozofii polityki, Teorii demokracji, Teorii władzy, Wstępu do nauki o polityce, Ideologii politycznych, Klasycznej myśli politycznej; realizuje również zajęcia w ramach kilku modułów: Społeczne uwarunkowania innowacyjności, Innowacyjność społeczna i Innowacyjny lider.
2. pełni rolę promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim (od 2015 roku).
3. zainicjował i współtworzył program nowego kierunku licencjackiego: Innowacyjność i zarządzanie sferą publiczną oraz nowe specjalności studiów politologicznych: Analityk społeczny i Lider społeczny; kierował pracami zespołów modyfikujących program trzech kierunków studiów licencjackich i dwóch kierunków studiów magisterskich.
4. jest członkiem Uczelnianego Zespołu ds Jakości Kształcenia, członkiem Wydziałowej Komisji ds Dydaktyki i Jakości Kształcenia oraz członkiem rad programowych na dwóch kierunkach studiów: Politologia oraz Innowacyjność i zarządzanie sferą publiczną.
5. współpracuje ze środowiskiem doktoranckim jako członek Komitetu Naukowego Seminariów Doktorantów Nauk o Polityce na macierzystym wydziale oraz środowiskiem studenckim: zainicjował i opiekował się organizacją studencką „Milion Ludzi Wyobraźni” (2014-2016); był opiekunem Koła Naukowego Studentów Politologii (2008-2009).
6. przeprowadził kilka szkoleń i wykładów dla uczniów bydgoskich szkół średnich, a w ostatnich latach był członkiem komisji egzaminacyjnych Olimpiady Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym.
7. Od 2011 roku pełni funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Nauk Politycznych UKW w Bydgoszczy.
8. aktywnie działa w Polskim Towarzystwie Nauk Politycznych: członek Krajowej Komisji Rewizyjnej (2005-2008), sekretarz PTNP oddział w Bydgoszczy (2004-2010), Prezes PTNP oddział w Bydgoszczy (2010-2016), współzałożyciel Sekcji Naukowej PTNP „Partie i systemy partyjne”; członek Zarządu Centrum Badań Sfery Publicznej (od 2014 roku).

9. w latach 2010 – 2016 współorganizował siedem konferencji naukowych, pełniąc role kierownika naukowego, sekretarza bądź członka Komitetu Organizacyjnego, członka Komitetu Naukowego i Komitetu Honorowego.
10. od 2014 roku jest członkiem Kujawsko-Pomorskiego Zespołu Ekspertów ds Podnoszenia Poziomu Bezpieczeństwa w Regionie.
11. jest współautorem zakończonego powodzeniem wniosku dotyczącego utworzenia niepublicznej Wyższej Szkoły Demokracji w Grudziądzu, w tym kierunku Politologia.
12. formą pozytywnej oceny powyższych aspektów działalności Habilitanta jest zespołowa (2009) oraz indywidualna (2010) nagroda Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego za osiągnięcia organizacyjne.
13. zorganizował debatę panelową pn. Miasto – wieś – przyszłość (2017), debatę kandydatów do Parlamentu Europejskiego (2014), debatę kandydatów do Rady Miasta Bydgoszczy (2014) oraz debatę kandydatów na urząd prezydenta Bydgoszczy (2014).
14. zrealizował w latach 2016-2017 autorski projekt telewizyjny pn. Akcja innowacja, popularyzujący dobre praktyki w różnych obszarach innowacyjności; w ramach projektu Habilitant opracował ekspertyzy i scenariusze 22 odcinków, emitowanych przez TVP Bydgoszcz.
15. komentował bieżące wydarzenia polityczne w lokalnych rozgłoszeniach radiowych oraz w lokalnej prasie (ok.100 wystąpień).

Aktywność Habilitanta w powyższym zakresie - w środowisku akademickim oraz w przestrzeni publicznej, zasługuje na wysokie uznanie.

I. Opinia końcowa

Biorąc pod uwagę wysoką jakość teoretyczną i metodologiczną oryginalnego, nowatorskiego osiągnięcia naukowego w postaci monografii „Teoria polityki. Próba ujęcia integralnego” oraz pozostałego dorobku, z pełnym przekonaniem stwierdzam, że

stanowią one niekwestionowaną podstawę do sformułowania pozytywnej opinii w sprawie nadania dr. Arturowi Lasce stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce.